

RAKOTVORNE SNOVI V DELOVNEM OKOLJU – NOVOSTI NA PODROČJU PRAVNE UREDITVE

**mag. PETRA BECHIBANI
Sekretarka**

**Vse avtorske pravice so pridržane. Gradiva
ni dovoljeno razmnoževati ali razpošiljati v
kakršnikoli obliki brez predhodnega
pisnega dovoljenja avtorice.**

Laško, 23.10.2018

STATISTIKA EU

PO OCENI ILO :

- vsako leto zaradi poklicnega raka v EU umre 102.500 ljudi, kar je 20x več kot zaradi nezgod pri delu
- je 8-16% vsega raka v EU posledica poklicne izpostavljenosti rakotvornim snovem
- V RS zaradi posledic poklicnega raka umre 442 ljudi
- je najpogostejši poklicni rak – pljučni rak (54-75%)
- je 17-29% vsega pljučnega raka poklicni rak
- najpogosteje ljudje v 28 državah EU umirajo zaradi poklicnega raka, povzročenega zaradi izpostavljenosti azbestu (ocena 47.000 smrti letno).

DIREKTIVA 2004/37/ES

DIREKTIVA 2004/37/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti rakotvornim ali mutagenim snovem pri delu – priloga III – določa mejne vrednosti zgoj za 3 rakotvorne snovi, ki so določene na podlagi trenutno razpoložljivih znanstvenih spoznanj, socialno-ekonomskih kriterijev in tehničnimi možnostmi.

Direktiva 2004/37/ES je bila v slovenski pravni red prenesena s **Pravilnikom o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti rakotvornim ali mutagenim snovem** (Uradni list RS, št. 101/05, 43/11 - ZVZD-1 in 38/15), ki določa mejne vrednosti 46 rakotvornih snovi in razvršča 158 rakotvornih snovi

Tako Direktiva kot pravilnik nista bila spremenjena od leta 2004 oziroma 2005

KAMPANJA ETUC

Evropska konfederacija sindikatov ETUC:

- je v letu 2015 začela kampanjo, s katero poziva EK k dopolnitvi Direktive 2004/37/ES z obvezujočimi mejnimi vrednosatmi za poklicno izpostavljenost za 50 najpomembnejših rakotvornih snovi;
- v letu 2016 je kampanjo nadgradila s seznamom rakotvornih snovi, ki predstavljajo 80% poklicne izpostavljenosti rakotvornim snovem na evropskih delovnih mestih;
- kampanja je naletela na veliko podporo, saj so ministri za delo Nizozemske, Belgije, Nemčije in Avstrije že leta 2014 pozvali EK, da le ta določi mejne vrednosti za poklicno izpostavljenost za 50 najpogostejših rakotvornih snovi na delovnem mestu;
- ETUC je EK predlagala, da EK pripravi dopolnitev Direktive 2004/37/ES, ki naj bi po predlogu ETUC potekala v 4 fazah

FAZA 1 – WAVE 1

- **Prah trdega lesa**
- **Spojine šestvalentnega kroma(računano kot Cr)**
- **Refraktorska keramična vlakna, ki so rakotvorna**
- **Prah kristalnega kremena, ki se vdihuje**
- **Benzen**
- **Monomer vinil klorid**
- **Etilen oksid**
- **1,2-epoksipropan**
- **Akrilamid**
- **2-nitropropan**
- **o-toluidin**
- **1,3-butadien**
- **Hidrazin**
- **Bromoetilen**

FAZA 2 – WAVE 2

- **1,2-dibromoetan**
- **1,2-dikloroetan**
- **Benzo(a)piren**
- **Berilij in berilijeve spojine**
- **Izpušni plini Dizelskih motorjev**
- **Epiklorohidrin**
- **Heksaklorobenzen**
- **4,4-metilenbis(2-kloroanilin) (MOCA)**
- **4,4-metilendianilin (MDA)**
- **Mineralna olja, ki se uporabljajo za motorna olja**
- **Prah, ki se sprošča pri gumarskih procesih**
- **Trikloroatilen**

FAZA 3 – WAVE 3

- **Formaldehid**
- **4,4-metilenbis(2-kloroanilin) (MOCA)**
- **Berilij in berilijeve spojine**
- **Kadmij in njegove anorganske spojine**
- **Arzenova kislina in njene soli**

FAZA 4 – WAVE 4

- **Nikelj in njegove spojine**
- **Akrilonitril**
- **Benzen**

EU – 1. DOPOLNITEV DIREKTIVA 2017/2398/EU

- Po 13-ih letih je EU izdala prvo dopolnitev Direktive 2004/37/ES, **Direktivo 2017/2398/EU**, ki je bila sprejeta 12. decembra 2017
- Direktiva 2017/2398/EU sledi predlogu ETUC in sledi predlogu prvega vala mejnih vrednosti
- Direktiva 2017/2398/EU določa mejne vrednosti za 14 rakotvornih snovi
- Direktiva 2017/2398/EU bo prenešana tudi v slovenski pravni red
- Rok za prenos Direktive 2017/2398/EU je 17. januar 2020
- Direktiva 2017/2398/EU pa določa tudi prehodna obdobja in sicer za prah trdega lesa do 17. januarja 2023 in spojine šestvalentnega kroma do 17. januarja 2025

PRIMERJALNA TABELA MEJNIH VREDNOSTI – 1. DOPOLNITEV

Št.	Št. CAS	Št. ES	Ime snovi	MV - SI	MV – EU mg/m ³	Št. proizvodov	Koncentracija	Količina 2015 Proizvedeno + vneseno (t)
KEMIČALIJE								
1	71-43-2	200-753-7	Benzen	3,25	3,25	33	0,10%	0,035
2	75-01-4	200-831-0	Monomer vinil klorida	7,77	2,6	0	0	0
3	75-21-8	200-849-9	Etilen oksid	2	1,8	6	0,002 – 99%	0,036
4	75-56-9	200-879-2	1,2-Epoksipropan (Propilenoksid)	6	2,4	2	0,004-0,009%	0
5	79-06-1	201-173-7	Akrilamid	0,06	0,1	5	5-100%	0,032
6	79-46-9	201-209-1	2-Nitropropan	18	18	0	0	0
7	95-53-4	202-429-0	o-Toluidin	0,5	0,5	3	0,1-0,4%	0,184
8	106-99-0	203-450-8	1,3-Butadien	34	2,2	12	0,07-0,5%	0,010
9	302-01-2	206-114-9	Hidrazin	0,13	0,013	7	0,03-35%	3,352
10	593-60-2	209-800-6	Bromoetilen	-	4,4	0	0	0
KEMIČNE SNOVI								
1	-	-	Prah trdega lesa	5	2			
2	-	-	Kromove (VI) spojine - rakotvorne	0,1	0,005			
3	-	-	Refraktorska keramična vlakna	-	0,3 vl/ml			
4	-	-	Prah kristalnega kremena	-	0,1			

PRIMERJALNA TABELA MEJNIH VREDNOSTI – 2. DOPOLNITEV - PREDLOG

Št.	Št. CAS	Št. ES	Ime snovi	MV – SI mg/m ³	MV – EU mg/m ³	Št. proizvodov	Koncentracija	Količina 2015 Proizvedeno + vneseno (t)
KEMIKALIJE								
1	79-01-6	201-167-4	Trikloroetilen	270	54,7	26	5-100%	26,708
2	101-77-9	202-974-4	4,4-Metilendianilin	0,1	0,08	5	5-30%	0
3	106-89-8	203-439-8	Epiklorohidrin	12	1,9	6	0-100%	583,546
4	106-93-4	203-444-5	Etilendibromid	0,8	0,8	0	0	0
5	107-06-2	203-458-1	Etilendiklorid	20	8,2	2	0-1%	0

PRIMERJALNA TABELA MEJNIH VREDNOSTI – 3. DOPOLNITEV - PREDLOG

Št.	Št. CAS	Št. ES	Ime snovi	MV – SI mg/m ³	MV – EU mg/m ³	Št. proizvodov	Koncentracija	Količina 2015 Proizvedeno + vneseno (t)
KEMIKALIJE								
1			Kadmij in njegove anorganske spojine	0,015	0,001	8		0
2			Berilij in njegove anorganske spojine	0,002	0,0002	1		0
3			Arzenova kislina in njene soli	0,1	0,01	0		0
4	50-00-0	200-001-8	Formaldehid	0,62	0,37	zelo veliko		17 mio t
5	101-14-4	202-918-9	4,4'-metilen-bis(2-kloroanilin)	0,02	0,01	2		1.360 t

EU – PRIČAKOVANE TEŽAVE PRI 2. DOPOLNITVI

- EP je zaustavil sprejetje 2. dopolnitve, saj zahteva vključitev mejne vrednosti za DEEE (izpušni plini Dizelskih motorjev) v drugo dopolnitev Direktive 2004/37/ES, saj je IARC razvrstil **DEEE** v 1. skupino rakotvornosti že leta 2012
- **DEEE** je zmes NO, NO₂, CO, CO₂, PAH, nitriranih PAH, delcev elementarnega ogljika (EC)
- Za NO, NO₂, CO, CO₂ so na voljo mejne vrednosti, prav tako te snovi ne povzročajo raka, za PAH in nitrirane PAH pa so mejne vrednosti že tako nizke, da ne predstavljajo tveganja za pljučnega raka.
- Težava je EC – elementarni ogljik, ki je rakotvoren
- Predlog mejne vrednosti za EC 50 µg EC/m³, vendar je to izpeljana mejna vrednost iz študije kroničnega vdihavanja pri podganah, ne pa določena na učinkih na zdravje pri ljudeh, kar se zahteva pri določanju mejnih vrednost za rakotvorne snovi
- Težave so pojavljajo tudi pri določanju mejne vrednosti za stare Dizelske motorje (vsebnost 75% EC) in nove Dizelske motorje (vsebnost 13% EC)

**HVALA ZA VAŠO
POZORNOST**